

szej (rycina 6-5). Kiedy patrzy się na ząb sieczny centralny od strony powierzchni, należy zanotować, że korona daje wrażenie, jakby była nieco gubsza w obrębie *incisal third*. Ze względu na obecność stoku powierzchni wargowej od strony dalszej językowej, większość tej powierzchni jest widoczna właśnie od strony dalszej, co daje wrażenie pogrubienia korony w tej okolicy. Rzeczywiście większość zębów jest nieznacznie obrócona w obrębie podstaw korzenia, aby dostosować się do przebiegu krzywizny łuku zębowego. Ząb sieczny centralny szczęki nie jest wyjątkiem.

Przebieg krzywizny linii szyjki zęba, pokrywający się z CEJ, jest mniej rozległy na powierzchni dalszej niż bliższej, jak w większości zębów.

Widok od strony powierzchni siecznej

Na podstawie przykładów zębów umieszczonych na rycinach 6-6 i 6-11 widać, że brzeg sieczny znajduje się centralnie nad korzeniem. Zarys korony nakłada się na zarys korzenia całkowicie; połowa korzenia nie jest widoczna.

Od strony powierzchni siecznej widać, że część wargowa korony jest relatywnie szeroka i płaska w porównaniu z powierzchnią językową, szczególnie w kierunku części siecznej. Mimo to szyjkowa część korony od strony wargowej jest wypukła, chociaż łuk opisujący ją jest szeroki.

Krawędź sieczna jest widziana wyraźnie, a różnicowanie między brzegiem siecznym a krawędzią sieczną ze stkiem biegnącym w kierunku językowym jest łatwe do wykonania.

Zarys części językowej zwięza się językowo w kierunku *cingulum*. *Cingulum* korony stanowi część szyjkową powierzchni językowej.

Powierzchnie wargowe bliższa i dalsza są wypukłe. Względna pozycja tych powierzchni powinna być porównana z powierzchniami bliższymi i dalszymi językowymi, które są reprezentowane przez granice bliższych i dalszych krawędzi brzeżnych. Wielkość korony oceniana w kierunku bliżzo-dalszym od strony powierzchni wargowej jest większa niż od strony powierzchni językowych.

Korona centralnych siekaczy ma bardziej rozległą formę w porównaniu z widzianą od strony powierzchni bliższej lub dalszej. Względnie szerokie powierzchnie znajdują się od strony powierzchni kontaktów bliższych i dalszych. Można także porównać wymiary językowo-wargowe i bliżzo-dalsze. Wymiar wargowo-językowy korony stanowi więcej niż $\frac{2}{3}$ wymiaru bliżzo-dalszego. W pobieżnym badaniu ten fakt może zostać pominięty.

Obustronnie zarys korony widoczny od strony brzegu siecznego jest raczej jednakowy. Część językowa pokazuje pewne różnice, takie jak ta, że linia wyrysowana z kąta bliższego siecznego do środka *cingulum* językowo jest dłuższa niż wyrysowana od tego samego punktu na *cingulum* do kąta dalszego siecznego. Korona dostosowuje się do trójkątnego zarysu korzenia na poziomie szyjki zęba, o czym wspomniano wcześniej.

Siekacz boczny w szczęcie

Na rycinach 6-13 do 6-21 przedstawiono siekacz boczny w szczęcie z różnych stron. Ponieważ ząb sieczny boczny górny wspomaga ząb sieczny centralny w działaniu, korony tych zębów są bardzo podobne. Ząb sieczny boczny jest mniejszy we wszystkich wymiarach poza długością korzenia (tabela 6-2). Ponieważ przypomina w kształcie ząb sieczny centralny, w tym opisie zostanie podane dokładne porównanie tych zębów.

Ząb ten różni się od siekacza centralnego w swoim rozwoju, który może być bardzo różnorodny. Zęby sieczne boczne w szczęcie są zębami o największej liczbie możliwych kształtów poza trzecimi zębami trzonowymi. Jeżeli różnica jest zbyt duża, jest ona określana jako anomalia rozwojowa. Często występują zęby sieczne boczne o nieokreślonym spiczastym kształcie; nazywane są siekaczami soplawatymi (rycina 6-21, 7 i 8). U niektórych osób występuje całkowity brak zębów siecznych bocznych, wtedy zęby sieczne centralne mogą kontaktować się z kłami (7). Obecność patologicznych zagłębień w obrębie zębów siecznych bocznych może być czynnikiem predysponującym do choroby przyzębia (zob. rycinę 6-21, 3). Te zagłębienia są często określane jako bruzda podniebieno-korzeniowa (9).

Istnieją typy budowy zębów siecznych bocznych mające duży, szpiczasty guzek, będący częścią *cingulum*; niektóre mają głębokie rozwojowe zagłębienia, które rozciągają się ku dołowi na korzeniu od strony językowej z głębokim fałdem na *cingulum*; a niektóre pokazują skręcone korzenie, zniekształcone korony itd. (rycina 6-21).

SZCZEGÓŁOWY OPIS ZĘBA SIECZNEGO BOCZNEGO W SZCZĘCE OCENIANEGO Z KAŻDEGO PUNKTU WIDZENIA

Widok od strony wargowej

Chociaż ząb sieczny boczny widziany od strony wargowej może przypominać ząb sieczny centralny, to jednak charakteryzuje się wydatniejszymi krzywiznami, zaokrąglonym brzegiem siecznym i kątami siecznymi bliższymi i dalszymi (ryciny 6-13 i 6-19). Korona jest mniejsza we wszystkich kierunkach, jednak jej proporcje są podobne do tych, jakie widać w zębie siecznym centralnym.

Bliższy zarys korony od strony wargowej przypomina widziany w zębie siecznym centralnym, z bardziej zaokrąglonym kątem bliższym siecznym. Szczyt zarysu od strony bliższej jest zwykle w miejscu połączenia środkowej i siecznej części; czasami, w tak zwanych formach kwadratowych, kąt bliższy sieczny jest niemal tak ostry jak ten w większości form zębów siecznych centralnych (rycina 6-19, 4 i 5). Jednakże bardziej zaokrąglony kąt sieczny bliższy jest widoczny znacznie częściej. Dalszy zarys korony oceniany od powierzchni wargowej różni się od zarysu korony zęba siecznego centralnego.

Zarys dalszy korony jest zawsze bardziej zaokrąglony,